

СТАНОВИЩЕ

от доцент д-р Йордан Йорданов Костурков,

член на научно жури

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Област на висше образование 2. Хуманитарни науки;

професионално направление – 2.1. Филология; докторска програма

„Англоезична литература“ (Американска литература)

Дисертационният труд на Милена Кацарска, написан на английски език, *Парапозиции: предговарянето на преводна американска литература в България 1948-1998 (Prepositions: Prefacing American Literature in Bulgarian Translation 1948-1998)*, съчетава емпиричен подход и теория, той е приносен, полезен, приложен. Трудът е изготвен от филолог с експертни знания, самата дисертация се е превърнала в своего рода извор, който може да вдъхнови и подсказва редица оригинални възможности за много други проучвания.

Кацарска представя теорията и методиката на за дефиниране на „парапозициите“, като търси отговор и на специфичната роля на предговорите и послесловите към превода в българската, но така също и в руската традиция, като следва постановките на структуралиста Жерар Женет за типология на паратекста, което поставя ясни параметри на изследването. Оттук нататък най-уместно е да се изведе съпоставка с националната традиция в културен, исторически, когнитивен и образователен аспект.

Дисертацията е разработена в предговор, шест глави и заключение с приложения и библиография. Постановките в предговора и шестте глави са изведени обективно, на основата на емпиричните изследвания – те са реални, възможни и особено ценни, като се свържат със синтетичната картина на изворите на това изследване – библиографията. Това е една особено впечатляваща библиография, която също така впечатляващо се съчетава с публикациите на Кацарска. Събрани те сами по себе си нейните публикации представят мащабно научно изследване с ясни параметри. Библиографията на дисертацията пък сама по себе си е един изключително ценен справочник, а сред публикациите можем да се възхитим и на не по-малко ценния и полезен труд, част от

който е в съдържанието и на дисертацията, публикуван през 2014 година („От Азимов до Ърдрич и от Абаджиева до Юруков“).

У нас такива изследвания са редки и това на Кацарска допълва цялостните опити за рецепционни изследвания (професор Владимир Филипов, професор Александър Шурбанов, професор Владимир Трендафилов и др.), наред с изследванията на превода като рецепция (професор Йонка Найденова), на превода на заглавието, както и други специфични анализи на превода и преводната култура като цяло (професор Клео Протохристова), на превода на култура, с който се занимава доктор Витана Костадинова, на най-новите преводни изследвания на доцент Мария Пипева. По същество този подход, наред със споменатите, представлява солидно средство за изследване не само на превода, но и на литературата, част от задачите на литературността.

При Кацарска конкретното изследване търси редица новаторски ракурси, като привлича внимание с различния подход на академични и неакадемични автори на предговори, което от своя страна открива нови възможности за прочит на преводните текстове.

Милена Кацарска дълго, упорито и задълбочено е усвоила тази своя територия на изследване, плод на което са нейните многобройни публикации, монографията ѝ, а в самия дисертационен труд тя умело е разположила текстове, които разширяват периметъра на изследването и акцентуват върху литературно-исторически и културно-исторически теми, свързани с рецепцията на американската литература в България.

Сред критичните бележки, които някои могат да отправят към труда, е основно тази, че Кацарска се е опитала да обхване в една в края на краищата само докторска дисертация възможно всички теми и подтеми в и около изследването. От една страна това обяснява защо тя така дълго отлага защитата на труда си, но аз лично в този момент си спомням за едно капитално изследване на българската англицистика – докторската дисертация на професор Андрей Данчев: поради сходна специфика на предмета на изследването и Данчев се изкуши и представи завършено изследване с мащабите на академичен труд, тъй като му беше възможно да обхване целия наличен материал в изворите. Подобно обяснение можем да приложим и към Кацарска – тя фактически изчерпа своя предмет. При което обаче и оставя възможности за продължаване на наблюденията и навлизане в конкретика – и в това отношение Кацарска ми напомня ранния труд на Андрей Данчев. Така че на мен лично ще ми бъде интересно, доколкото това ми е възможно, да проследя какви нови територии докторантката ще продължи да открива.

Дисертационният труд има всички качества на Милена Кацарска да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1. Филология; докторска програма „Англоезична литература“ (Американска литература).

Дата: 19 юни 2019 г.

Подпис:

доц. д-р Йордан Костурков